

Pudasjärven paliskunta
Markus Jaurun
Marikaisentie 544
93100 PUDASJÄRVI
porojauru@gmail.com

ASIA: Pudasjärven paliskunnan lausunto koskien Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan valtion maalle perustettavia luonnonsuojelualueita

POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTAAN PERUSTETTAVAT LUONNONSUOJELUALUEET

Ympäristöministeriö valmistelee asetuksia, jotka koskevat luonnonsuojelualueiden perustamista Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan. Kaikki perustettavat alueet ovat valtion omistuksessa. Alueet on varattu jo aiemmin luonnonsuojelutarkoituksiin, ja ne kuuluvat pääosin eri suojeluohjelmiin sekä Natura 2000 -verkostoon.

Suojelualue-esityksistä Torvensuo-Viidansuo, Niittysuo-Siiransuo ja Iso Särkisuo sijoittuvat Pudasjärven paliskunnan alueelle. Paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 2200 ja poronmistajia on 63. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla. Paliskunnan osakkailla on alueella poronhoito-oikeus, joka on ylimuistoinen nautintaoikeus ja säädetty poronhoitolaille pysyväksi oikeudeksi (PHL 848/1990, 3 § ja HE 244/1989).

Suunnittelu sijoittuu valtion maille. Alueella on voimassa poronhoitolain 53 §, jonka mukaan ”Suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.”

Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan poronhoitoaluetta koskeva suunnittelumääräys edellyttää, että alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Vaikutukset poronhoitoon

Alueet tullaan perustamaan valtioneuvoston asetuksilla muiksi luonnonsuojelualueiksi. Luonnonsuojelulain mukaan alueilla saa harjoittaa poronhoitoa poronhoitolain (848/90) mukaisesti (LSL 14 §), sekä luvanvaraisesti rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia (15 §). Luonnonsuojelualueilla ei myöskään rajoiteta liikkumista tehtävissä, jotka ovat tarpeen poronhoitoa varten (18 §). Alueilla on myös mahdollista poistaa sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöitä, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta (15 §).

Perustettavaksi esitetyt alueet sijaitsevat metsästyslain 8 §:n alueen ulkopuolella, eli luonnonsuojelualueilla metsästys on lähtökohtaisesti kielletty, ellei sitä valtioneuvoston asetuksella erikseen sallita. Tällä hetkellä Ympäristöministeriön esityksessä vain hirven ja pienriistan pyynti olisi sallittua osalla valtioneuvoston asetuksella perustettavista alueista. Tämä on kestäväntöntä. Maasuurpetojen sekä metsäpeuran pyytäminen tulee sallia perustettavilla suojelualueilla.

Maasuurpedot

Maasuurpetojen aiheuttamat vahingot ovat paliskunnassa erittäin suuret. Vuonna 2020 petojen aiheuttamia vahinkoja löydettiin 32. Tänä vuonna vahinko on löytynyt jo 81kpl 10.12.2021. Läheskään kaikkia vahinkoja ei löydetä, sillä suuri osa niistä aiheutuu sulan maan aikana ja paliskunnan alue on laaja. Erityisesti sudet ovat aiheuttaneet huomattavan suuria porovahinkoja paliskunnassa kuluvana vuonna. Paliskunnan alueella on parhaillaankin useita susia. Kolme suttu on kaadettu viime viikkoina poistoluvilla juuri perustettavaksi esitetyiltä suojelualueilta Torvensuo-Viidansuo ja Niittysuo-Siiransuo tai niiden läheisyydestä. Maasuurpedot aiheuttavat paliskunnalle vahinkojen lisäksi valtavasti lisätyötä ja kustannuksia.

Suurpetojen aiheuttamien vahinkojen rajoittaminen on välttämätöntä sallia perustettavaksi ehdotetuilla suojelualueilla jatkossakin. Suojelualueiden perustamisella ei saa lisätä byrokratiaa ja hallinnollisia mutkia poikkeuslupapyyntiin. Paliskunnan on välttämätöntä saada luvat käyttöön nopeasti ja joustavasti siinä vaiheessa, kun petovahinkoja alkaa löytymään. Tällä hetkellä Suomen Riistakeskuksen ja Metsähallituksen eräpalveluiden kanssa toimiminen ja lupien saaminen on erittäin toimivaa. Mikäli lupia jouduttaisiin hakemaan myös Luontopalveluilta, vaikeutuisi niiden saaminen huomattavasti. Ehdotetut suojelualueet ovat valtion mailla, missä yhtenäisten, laajojen poistolupa-alueiden muodostaminen on helpompaa kuin yksityismaille.

Myös poronhoitoalueen ulkopuolella suurpetokantojen rajoittaminen kannanhoidollisella, tai poikkeuslupaperusteisella pyynnillä vähentää poronhoidolle aiheutuvia vahinkoja, sillä pedot ovat laajasti liikkuvia ja uutta reviiriä etsiessään niitä kulkee poronhoitoalueelle myös alueen ulkopuolelta. Maasuurpetojen pyytäminen olisi tärkeää sallia myös muualle kuin poronhoitoalueelle sijoittuvilla suojelualueilla.

Pudasjärven paliskunta vaatii, että suden, karhun, ilveksen ja ahman pyynti sallitaan valtioneuvoston asetuksella perustettavilla suojelualueilla.

Metsäpeura

Metsäpeuran perimän turvaamiseksi on tehty vuosia yhteistyötä Metsähallituksen, riistaviranomaisten ja Pudasjärven paliskunnan välillä. Vuosittain tulee tilanteita, joissa poronhoitoalueelle tullut metsäpeura on ollut tarpeen poistaa Suomen Riistakeskuksen myöntämällä luvalla Metsähallituksen toimesta. Metsäpeuroja esiintyy etenkin rauhallisilla suojelualueilla. Metsäpeuran poistamisen tulee olla mahdollista myös valtioneuvoston asetuksella perustettavilta suojelualueilta. Metsäpeuran metsästyksen salliminen tulee lisätä asetukseen suojelualueista.

Paliskunnan osallistaminen säädösvalmisteluun

Metsähallitus ei ole kuullut Pudasjärven paliskuntaa säädösvalmistelun aikana. Paliskuntaa ei ole kutsuttu järjestettyihin sidosryhmätilaisuuksiin. Paliskunnan kanssa ei ole neuvoteltu asiasta poronhoitolain 53 §:n edellyttämällä tavalla eikä siltä ole pyydetty lausuntoa.

Myöskään ympäristöministeriö ei ole pyytänyt lausuntoa asetusluonnoksista Pudasjärven paliskunnalta. Asia on tullut paliskunnalle tiedoksi muuta kautta.

Pudasjärven paliskunta vaatii, että ympäristöministeriö neuvottelee paliskunnan kanssa sen alueelle sijoittuvien suojelualueiden perustamisesta poronhoitolain 53 §:n mukaisesti. Neuvottelut tulee järjestää sellaisessa vaiheessa, että asiaan on mahdollista tosiasiallisesti vaikuttaa.

Pudasjärven paliskunta

Markus Jaurun
Poroisäntä